

ABATTOIR FERMÉ
*Wie heeft in het Kasteel
van Gaasbeek zijn slip
verloren?*

EXPOSITIE 'DIVINE DECADENCE' VAN STEF LERNOUS (ABATTOIR FERMÉ) IN GAASBEEK

Orgie in het kasteel

Hoofd van Johannes de Doper op een schaal, een verwijzing naar het Salome-verhaal. © Bart Dewaele

Overdaad, verval, barokke extravaganza: decadentie is troef in de voorjaartentoonstelling in het kasteel van Gaasbeek. Theatermaker Stef Lernous (Abattoir Fermé) tekende een speels parcours uit.

**GEERT VAN DER SPEETEN
FOTO'S BART DEWAELE**

Het doodshoofd waaruit Lord Byron dronk, het nachthemd van über-dandy Gabriele d'Annunzio, een opgezet exemplaar van de jachtluipaard waarmee de wufte markiezin Luisa Casati door Parijs paradeerde: curator Stef Lernous had ze graag bemachtigd voor zijn tentoonstel-

ling. Het kasteel onder water laten lopen was nog een van zijn wildeste ideetjes die sneuvelde. Maar een ramp is dat niet, want om elke hoek van *Divine decadence* wacht wel een verrassing. De tentoonstelling is een labyrint van buitenissigheden. De cultuurstroming van het decadentisme, met haar liefde voor het exquisite, het bizarre en het perverse, wordt er

in al haar glorie geëtaled. Horrorkabinet, uitstalraam van extravaganza, tot leven gewekt 'artificieel paradijs' uit de fin-de-siècleliteratuur, knipoog naar Hollywoodkitsch: *Divine decadence* is het allemaal. En dat ook nog eens in een lichtvoetige encenering. Stef Lernous is de geknipte man voor een tentoonstelling over dit frivole onderwerp. Met zijn thea-

tergezelschap Abattoir Fermé verliepte hij zich de voorbije vijftien jaar in de duistere krochten van de menselijke ziel. Lernous weet zijn universum, waarin fantasie en nachtmerrie elkaar de hand reiken, altijd te combineren met ironie. Zijn omgang met de clichés en codes is speels.

Zo ging hij ook te werk voor *Divine decadence*. Het historisch decadentisme, dat rond 1900 zijn gloriemoment beleefde, koppelt hij aan de hedendaagse fascinatie voor barokke glamour en prikkel-erotiek. Het parcours profiteert ook mee van Lernous' theatrale stijl, die het verontrustende niet schuwt.

In de stijlkamers, de keuken of de kelder bracht hij telkens wisselende sferen aan. En in een van de gangen bots je op een gesloten deur, waarachter zich ogenschijnlijk een geheim vip-feestje afspeelt: lege champagneflessen, stripperslingerie, confetti. Onder een stolp wordt de duurste kaviaar bewaard, aan de haard kan je een gemaskerde figurante aantreffen die bankbiljetten in het vuur gooit.

Reuzenschildpad

Als leidraad voor de tentoonstelling dient *A rebours* (*Tegen de keer*, 1903), de roman van Joris-Karl Huysmans die geldt als de bijbel van het decadentisme.

Het hoofdpersoonage, de hedonist en syfilislijder Jean Des Esseintes, trekt zich gedegouteerd terug uit de wereld. Stijl is alles voor deze fijnproever en decadente eenzaat. Hij richt zijn leven op zo'n manier in, dat hij zelf een kunstwerk wordt.

Als een relikwie vereert hij het geïdealiseerde verleden. Kunstmatige overdaad en een haast ziekelijke overesthetisering typeren zijn smaakpalet. Een bijzondere fascinatie gaat daarbij uit naar het erotische, macabere en morbide.

Des Esseintes voelt zich verheven boven de werkelijkheid: hij vlucht in een wereld van gecultiveerde schoonheid en spiritualiteit. Hoe ver hij daarin gaat, illustreert de episode met de schildpad. Omdat hij de fonkelende tinten van zijn Perzisch tapijt beter wil laten uitkomen in de eetkamer, gaat Des Esseintes op zoek naar 'iets wat beweegt en donker genoeg is'. Hij bestelt een reuzenschildpad, maar ziet tot zijn afgrijzen alleen

disharmonie. Dus laat hij het rugschild bezetten met de duurste edelstenen, geschikt in een bloemenpatroon. Het dier fonkelt roodachtig in het halfduister. Maar 's avonds blijkt het bezweten onder de verblindende luxe die hem was opgelegd.

Saaie lectuur

Het individualistische verlangen van de estheet, die niets liever wil dan zijn eigen hemel bouwen: Stef Lernous vindt het maar steriel en vervelend. Hij schrikt er niet voor terug om *A rebours* saai lectuur te noemen. Maar het hield hem niet tegen om in *Divine decadence* vrolijk te jongleren met de ingrediënten uit het boek.

Je stapt binnen in een geblindeerd kasteel, waar de buitenwereld geweerd wordt. In de eerste kamer tref je al Des Esseintes' lievelings-schilderij van Gustave Moreau aan, maar dan als een verfrommelde kopie. In kijkkasten duiken motieven uit het boek op. Daarbij de bewuste schildpad, maar ook het 'Diner naar aanleiding van een slechts tijdelijk overleden mannelijkheid', waarvoor Des Esseintes zijn vrienden uitnodigt in de zwartgedrapeerde eetkamer. Onze dandy lijkt trouwens nog altijd rond te hangen in dit leegstaande kasteel. Dat leiden we af uit het beslapen bed, of uit de gammele tafeltjes met de besmeurde magnetron. Verweerde wanden met bloemetjesbehang

Oude en nieuwe kunstwerken schuren en botsen vrolijk

Onder een stolp wordt de duurste kaviaar bewaard, aan de haard kan je een gemaskerde figurante aantreffen die bankbiljetten in het vuur gooit

tonen aan dat ook de lelijkheid haar intrede heeft gedaan.

Muzikale citaten worden kwistig rondgestrooid. Veel mag dan op het eerste gezicht obscuur lijken, maar de gedetailleerde bezoekersgids brengt zaal per zaal opheldering over wat er precies getoond wordt. Als je het boekje tenminste kan lezen, want het licht is bewust gedimd.

Zoals we dat verwachten uit de lange tentoonstellingstraditie van Gaasbeek, mogen bij de geselecteerde kunstwerken oud en nieuw vrolijk schuren en botsen. Het thema van mysterieuze vrouwenfiguren, zoals Salomé en Holofernes, is fraai uitgewerkt in de Ridderzaal met portretten van Khnopff, Franz von Stuck, maar evengoed een werk van Jan Van Im Schoot en een afgehakt hoofd uit Lernous' encenering van *Tristan und Isolde*.

Odilon Redons interpretatie van Baudelaires *spleen* vormt een prachtig ensemble in de Chinese kamer. In de schilderijenzaal is een sterk portret toegevoegd dat Kees van Dongen van een amazone maakte. Een vanitas-sculptuur van Jan Fabre ontmoet een calvarie of de *Pornocrates* van Félicien Rops. En de softe erotiek van de fotografen Marc Lagrange en David LaChapelle gaat in dialoog met typische motieven uit het fin de siècle, zoals dat van de slapende faun of de maanzieke Pierrot.

Decadente culinaire verrassingen zijn er in de keuken, met een knipoog naar Peter Greenaway en Mitterands voorkeur voor het oppeuzelen van een ortolaan. Kunst en kunstmatigheid ontmoeten elkaar in de gotische kamer vol nepplanten en opgezette dieren.

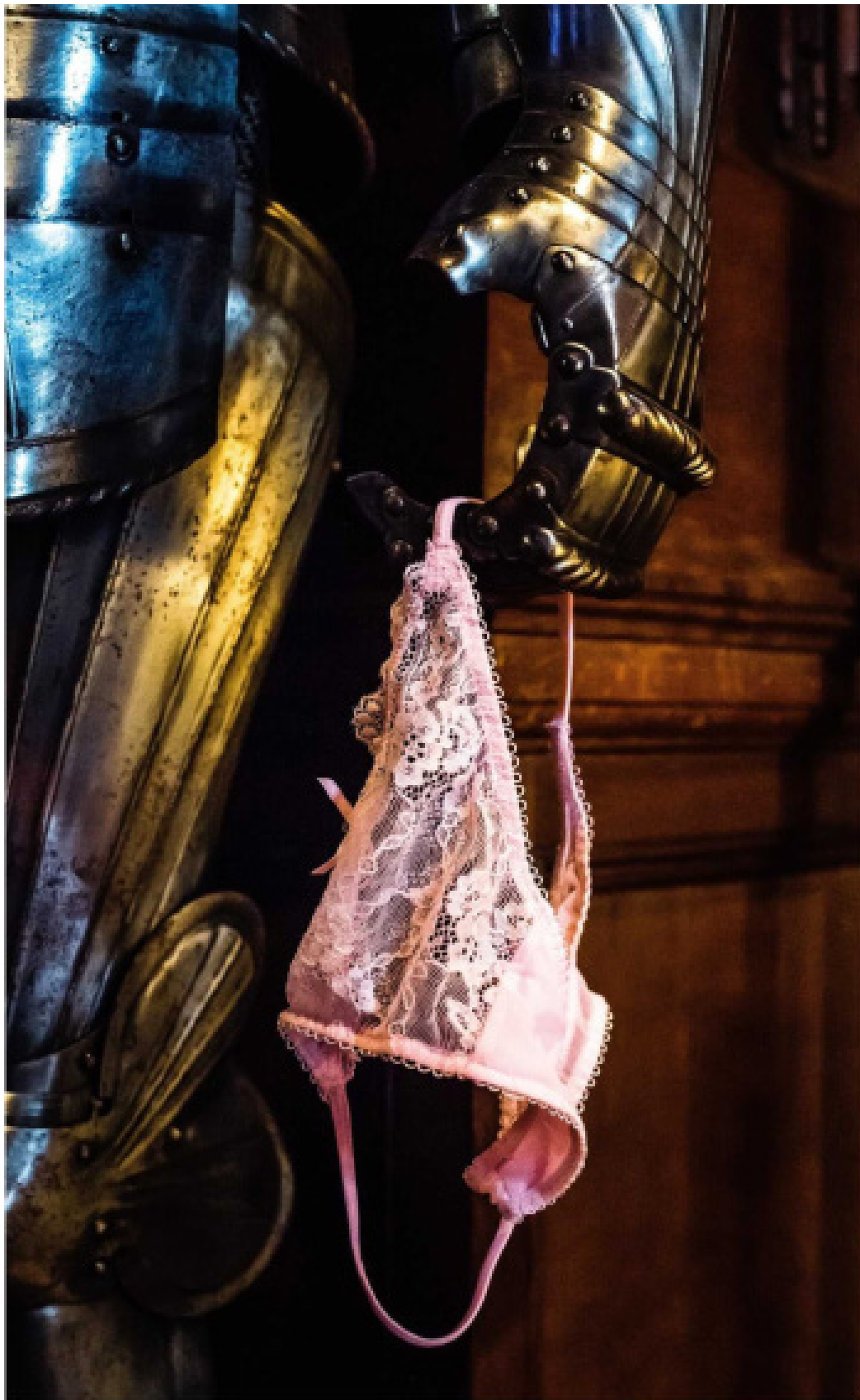
In alles lijkt *Divine decadence* op

een uit de hand gelopen Wunderkammer, van een verzamelaar met een bizarre smaak.

Divine decadence: Kasteel van Gaasbeek, 27/3>26/6.
Op 9/4 opent een kunstkamer met werk van de Italiaanse neobarokke schilder Roberto Ferri.

★★★★☆

'Leisure woman' van
Inka Shinobare
oepit de bizarre
gewoonte van
markiezin Casati op
in een cheeta aan
te leiband mee te
oeren (**boven**).
Op de meest be-
reemdende plekken
in het kasteel
lingert lingerie rond
onder).

- Bart Desaele